

На нашу думку, через пристосування основних інструментів маркетингу з теорії до практики сільськогосподарських підприємств можливо не лише підвищувати конкурентоспроможність зазначених підприємств, а й покращувати результати їх виробничо-комерційної діяльності загалом. Тому що, в будь-якому разі, ефективність діяльності оператора ринку будь-якого рівня оцінюється за результатами реалізації його продукції та обсягами отримання прибутку [1-4].

Література.

1. Балабанова Л.В. Маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств: [Монографія] / Л.В. Балабанова, В.В. Холод. – Донецьк : Дон ДУЕТ, 2006. – 294 с.
2. Іващенко О.В. Економічна сутність категорії «ринок» / О.В. Іващенко // Вісник ХНАУ. Серія «Економіка і природокористування». – Випуск 5.– X. : ХНАУ, 2007. – С. 161-165.
3. Іващенко О.В. Формування прибутку с сільськогосподарських підприємствах / О.В. Іващенко // Вісник СНАУ. Серія «Економіка та менеджмент». – Вип. 4 (35). – Суми : СНАУ, 2009. – С. 71-76.
4. Мандич О.В. Основні фактори формування ринкової позиції зерновиробників / О.В. Мандич // Вісник ХНТУСГ. – Вип. 149. – Харків : ХНТУСГ, 2014. – С. 224-229.
5. Портер М. Международная конкуренция: Конкурентные преимущества стран / М. Портер; пер. с англ. – М. : Международные отношения, 1993. – 896 с.
6. Райзберг Б.А. Курс управления экономикой / Б.А. Райзберг. – СПб. : Питер, 2003. – 528 с.
7. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление / Р.А. Фатхутдинов. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 312 с.

КІПТЕНКО Ю.С.*

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

СТАН ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ

Соняшник є однією з найприбутковіших технічних культур України з найвищим рівнем рентабельності серед всіх сільськогосподарських культур. У складі всіх олійних культур він займає 70 % посівних площ і 85 % валового збору. Із насіння соняшнику виробляється приблизно дві третини всієї рослинної олії, яка сировиною для отримання харчових та технічних олій, дешевих харчових та кормових видів білків з особливими біологічними та функціональними властивостями, високим вмістом біологічно активних речовин та широким набором макро-, мікро- та ультрамікроелементів [1].

Соняшник є однією з основних сільськогосподарських культур, прибутковість вирощування якої є безсумнівною, за своєю рентабельністю вона займає перше місце. Через низькі затрати обігових коштів та високу ціну продукції виробництво соняшнику навіть за врожайності 10 ц /га забезпечує прибуток господарству.

Основними виробниками соняшнику є Дніпропетровська, Запорізька, Донецька, Луганська, Кіровоградська та Харківська області, що забезпечують дві третини всього валового виробництва соняшнику на Україні.

У зв'язку з високим попитом на насіння соняшнику і рівнем рентабельності цієї культури відбулось розширення посівних площ соняшнику. Але розширення посівних площ супроводжується зниженням його врожайності. Основною причиною цього вважається порушення сівозмін і скорочення періоду повернення соняшнику на місце попереднього

* Науковий керівник – Смігунова О.В., ст. викладач

вирощування. Це призводить до масового враження рослин хворобами, шкідниками та значного засмічення посівів бур'янами. Отже аграрним підприємствам потрібно збільшувати валовий збір не за рахунок збільшення посівних площ, а за рахунок збільшення урожайності, сівозміни, якісного селекційного насіння.

Насіння сояшнику є важливим конкурентоспроможним ринковим продуктом, на який сформувався високий попит як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Імпортерами товарного насіння сояшнику та продуктів його переробки виступають промислово розвинені країни; експортерами ж є країни, що розвиваються та з перехідною економікою. Найбільша частка у експорті сояшнику належить Росії, Україні, Франції, США. На ці країни припадає 81,2 % від світового експорту [2].

Стабільний розвиток вітчизняного олійно-жирового ринку в останні роки пов'язаний зі сприятливою політикою держави: хоча державна підтримка (дотації) на виробництво сояшнику відсутні, проте, він залишається високорентабельною культурою.

За даними Держкомстату станом на 01 вересня 2016 р. Насіння сояшнику (у початково оприбуткованій вазі) становить 553,6 тис. т, що склало 157,0 % у порівнянні до відповідної дати 2015р. [3].

За прогнозами асоціації «Укроліапро», в 2015/16 маркетинговому році виробничі обсяги сояшнику та сояшnikової олії збережуться на рівні 2014/15 МР. При цьому Україна збереже своє лідерство як за виробничими, так і за експортними обсягами сояшnikової олії та шроту [4].

За попередніми даними, в Україні в минулому році виробництво основних видів олійних культур зменшилось на 0,2 % (- 40 тис. т). Так, через скорочення площ виробництво ріпаку скоротилось на 7,9 % (-188,4 тис. т), а виробництво сояшнику, через зниження врожайності культури, скоротилось на 8,6 % (- 948 тис. т). Водночас, виробництво сої збільшилось на 39,5 % (+1097 тис. т), чому сприяло підвищення врожайності та збільшення площ під культуру.

Урожайність культури у 2015 році становила 2,82 т/га (для порівняння – у 2014 року – 2,57 т/га) [5].

Україна є одним з головних експортерів не тільки Європи, а й світу. Головним фактором утворення ціни реалізації насіння сояшнику в Україні є платоспроможний попит насіння, строки продажу та канали збуту. Продуктивність сояшника знаходиться у великій залежності від рівня технології вирощування. Науковими установами розроблені технології вирощування сояшника, які передбачають використання найбільш адаптованих до зональних умов гібридів цієї культури, застосування сучасних систем обробітку ґрунту і удобрення, застосування високоефективних гербіцидів, встановлення оптимальної густоти рослин, захист посівів від шкідників і хвороб, дотримання технологічної дисципліни.

Література.

1. Коваленко Н.П. Еволюція знань з вирощування сояшника у сівозмінах землеробства України [Електронний ресурс] / Н.П. Коваленко // Історія науки і біографістика. – 2010. – Вип. 3. – Режим доступу : http://www.inb.dnsgb.com.ua/2010-3/10_kovalenko.pdf.
2. Маслак О. Сучасні тенденції ринку сояшнику / О. Маслак // Техніка і технології АПК. – 2011. – № 5 (8). – С. 35-38.
3. Сільське, лісове та рибне господарство [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Прогнози виробництва сояшнику та сояшnikової олії в Україні в 2015/16 МР [Електронний ресурс] // «Агробізнес сьогодні. – 2015. – Режим доступу : <http://www.agrobusiness.com.ua/agrobusiness/events/3329-prognozy-vyrobnytstva-soniashnyku-ta-soniashnykovoii-oliii-v-ukraiiii-v-201516-mr.html>.
5. ІМК збільшила врожайність сояшникам [Електронний ресурс] // Аграрне інформаційне агентство «Agravery». – 2016. – Режим доступу : <http://agravery.com/uk/posts/show/imk-zbilsilavrozajnist-sonasnika-ta-soi>.

